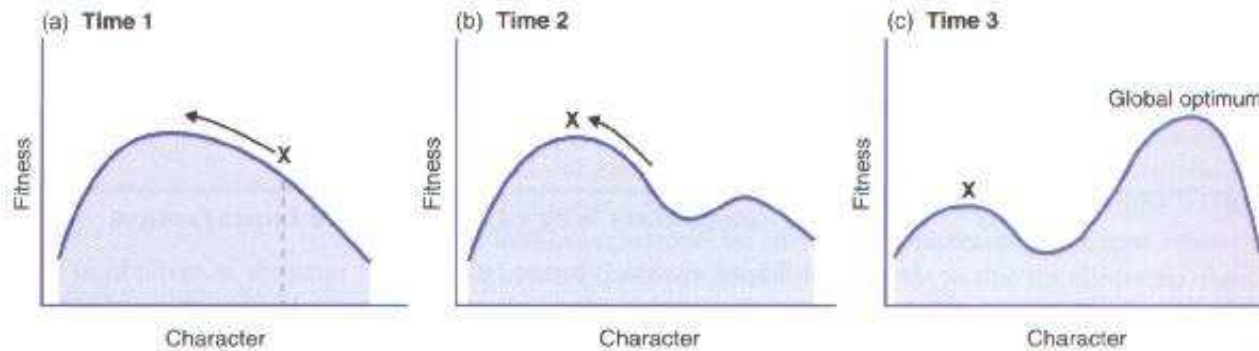
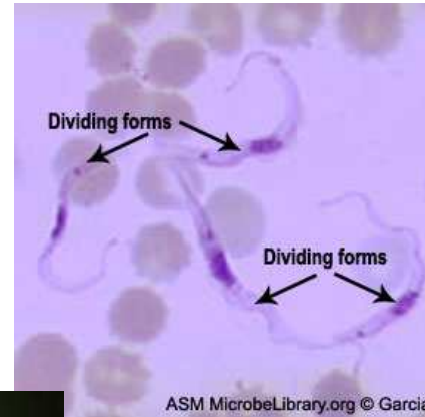
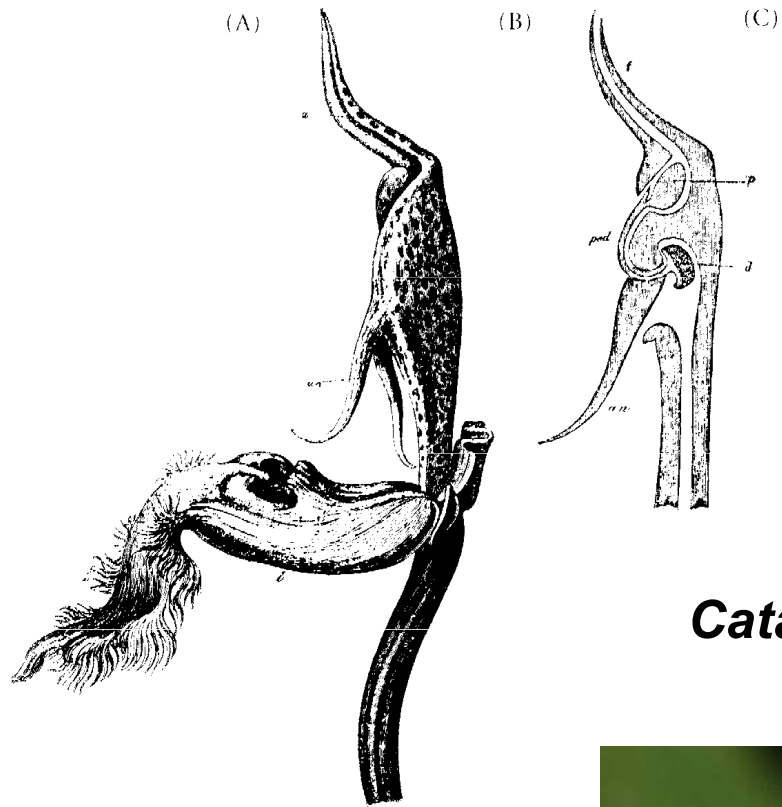

ADAPTACE A PŘÍRODNÍ VÝBĚR

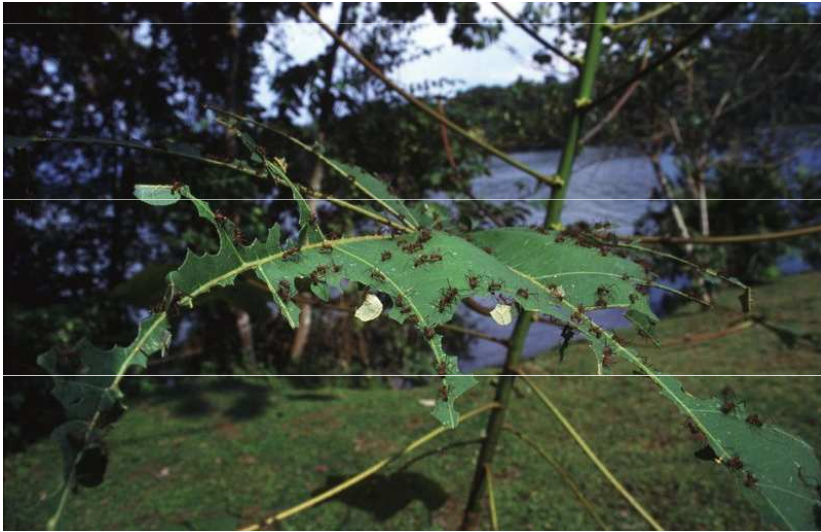

Catasetum saccatum

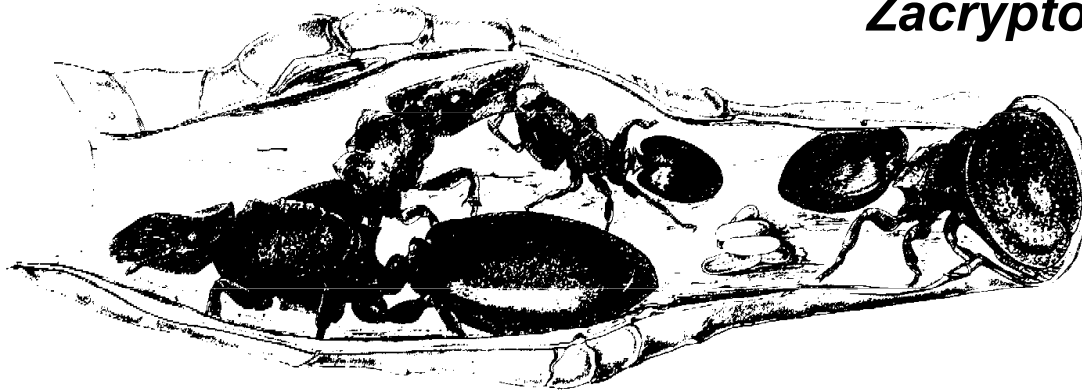

Chiloglottis formicifera

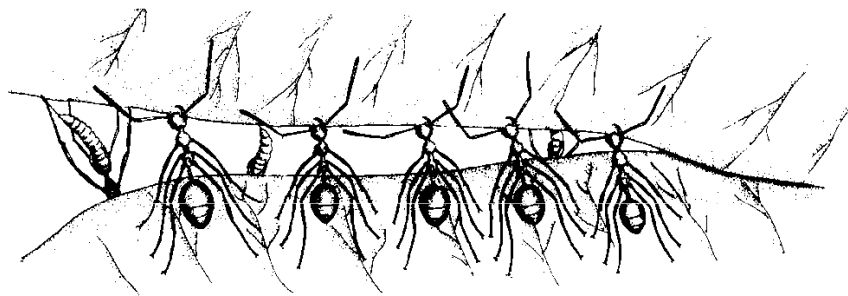
***Atta, Acromyrmex*: větší dělníci - krájení listů,
vojáci - jejich ochrana,
malí dělníci - žvýkání listů, pěstování hub**

Zacryptocerus varians

Oecophylla smaragdina

parazité × hostitelé

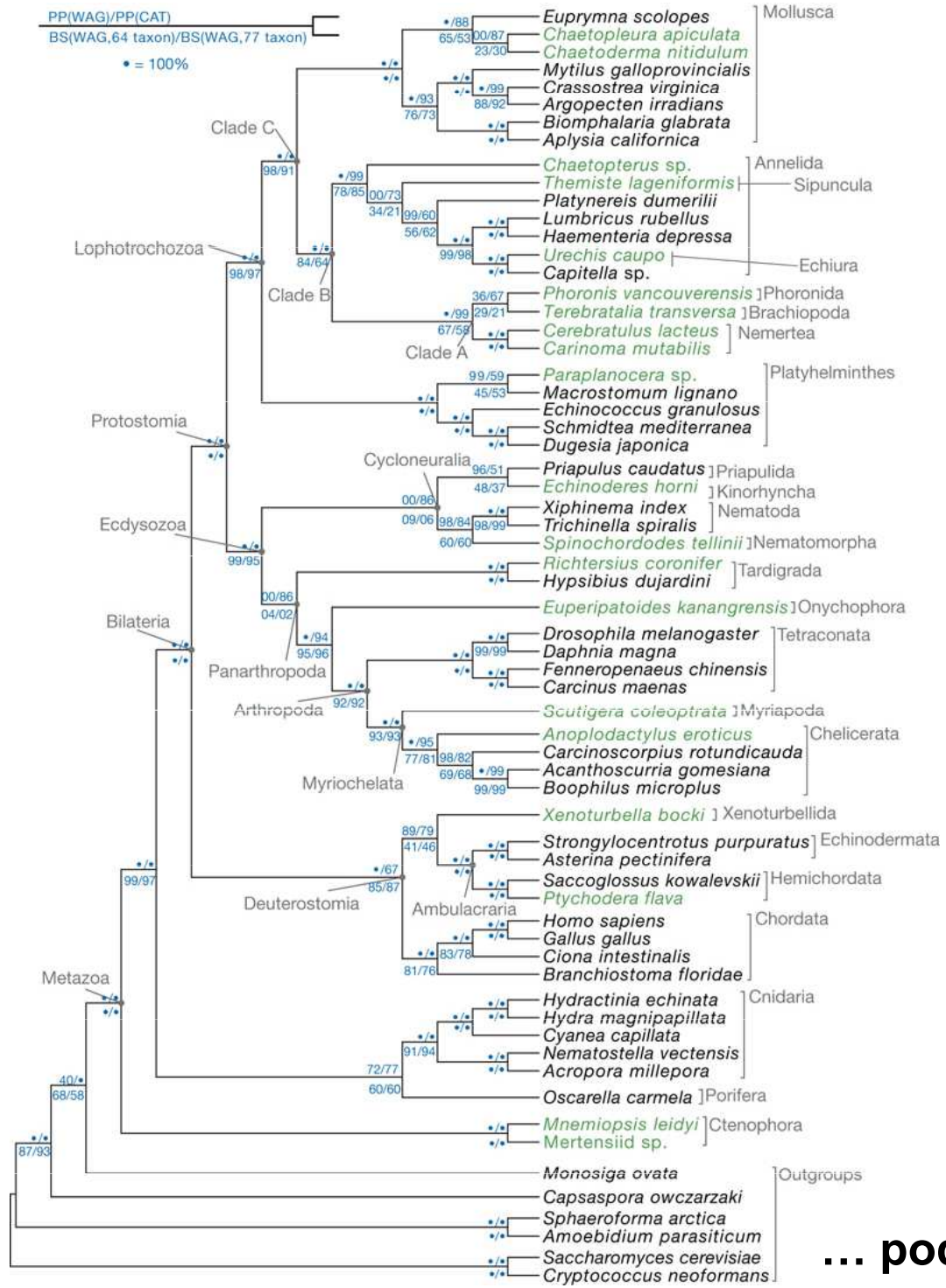
Co musí evoluční teorie vysvětlit:

- **vznik složitých adaptací**
- **vznik znaků, jako rekombinace, pohlavní rozmnožování, programovaná délka života včetně senescence a smrti, posunutí segregčního poměru, které nositeli nepřinášejí (nebo zdánlivě nepřinášejí) užitek**
- **kooperace v rámci druhu a mezi druhy × antagonismus v rámci druhu (např. infanticida) a mezi druhy (např. kastrace hostitele parazitem)**
- **„škodlivé“ adaptace (např. včelí žihadlo)**

ADAPTACE

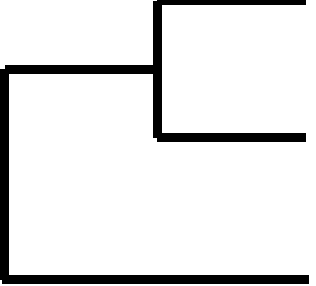
- ➔ **znak, který svému nositeli umožňuje lépe přežít a rozmnožit se**
- ➔ **podmínkou přírodní výběr, ohled na historii
(bezkrídlost blech × Collembola)**

chvostoskok nemá
křídla, protože jeho
předci je nikdy neměli

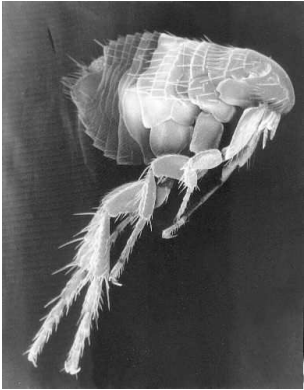
Collembola

Protura

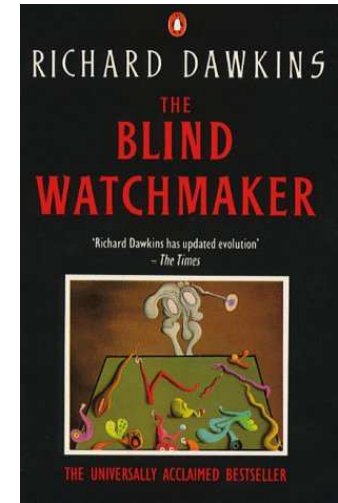
Insecta

blecha křídla
ztratila sekundárně

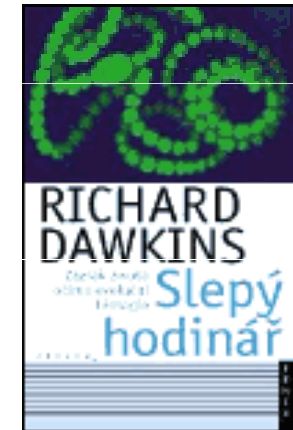
... podobně bezkřídle druhy octomilek atd.

- adaptace známy již dříve - filozofové, přírodní teologové (sv. Augustin, sv. Tomáš Akvinský, William Paley)
- dnes „the argument from design“
- přirovnání k hodináři
- × David Hume
- **Richard Dawkins:** „Slepý hodinář“ (Blind watchmaker)

Vysvětlení adaptací:

- nadpřirozená bytost
- lamarckismus, adaptivní mutace
zebra a lev: zesílení svalstva samo o sobě adaptivní
- ortogeneze
mechanismus?
- **přírodní výběr**

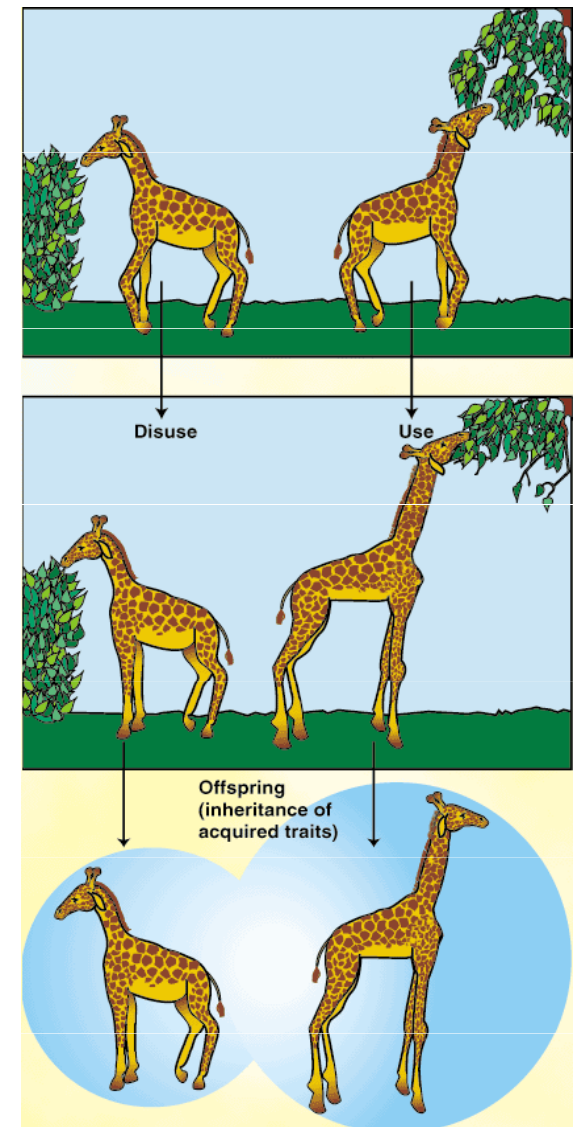
Závěr: Pluralismus při studiu *evoluce* (drift), nikoli při studiu *adaptací*

Koadaptace

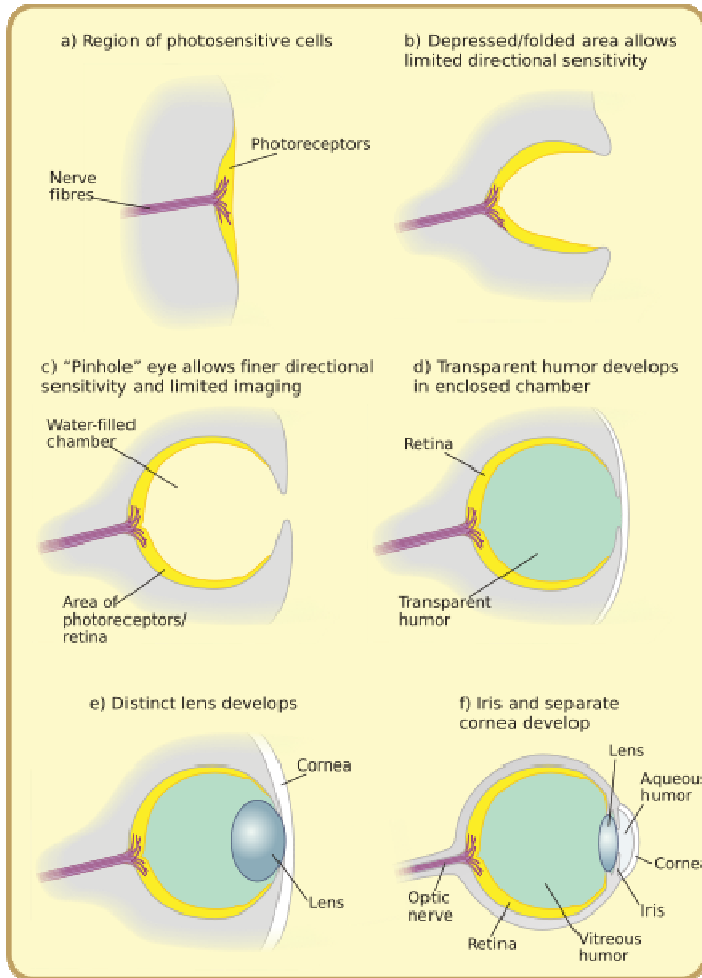
= složité adaptace, vyžadující vzájemně koordinované změny více než 1 části

- **Herbert Spencer:** krk žirafy – současné změny kostí, svalů a cév
- × neovlivňují samostatné geny
- úroveň **genů** (→ genové komplexy, „supergeny“)
- úroveň **orgánů**
- úroveň **druhů** (→ mutualismus)

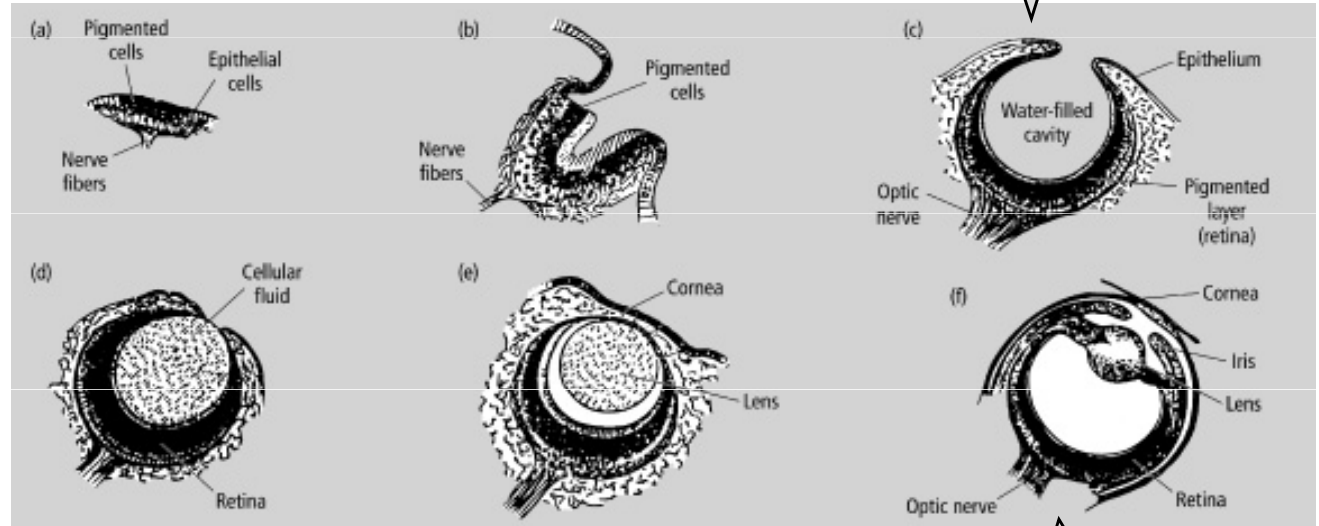

Koadaptace

• evoluce komorového oka:

Nautilus

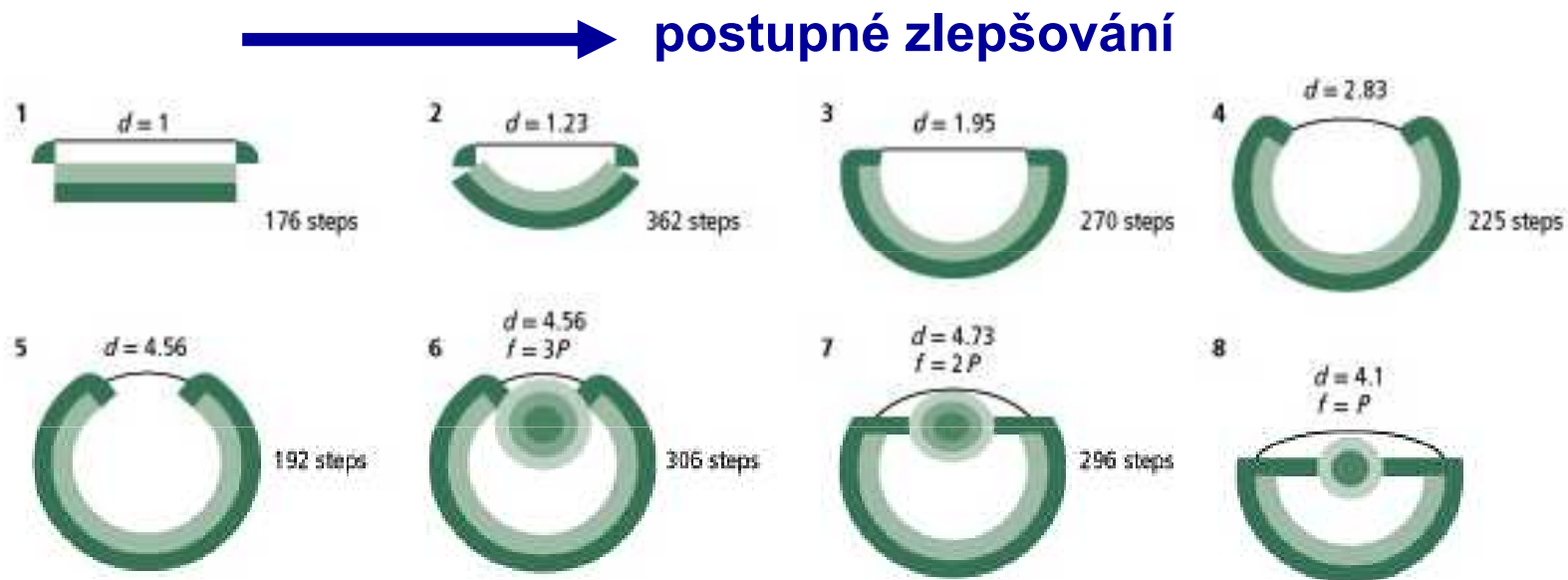
hlavonožci,
obratlovci

obratlovci

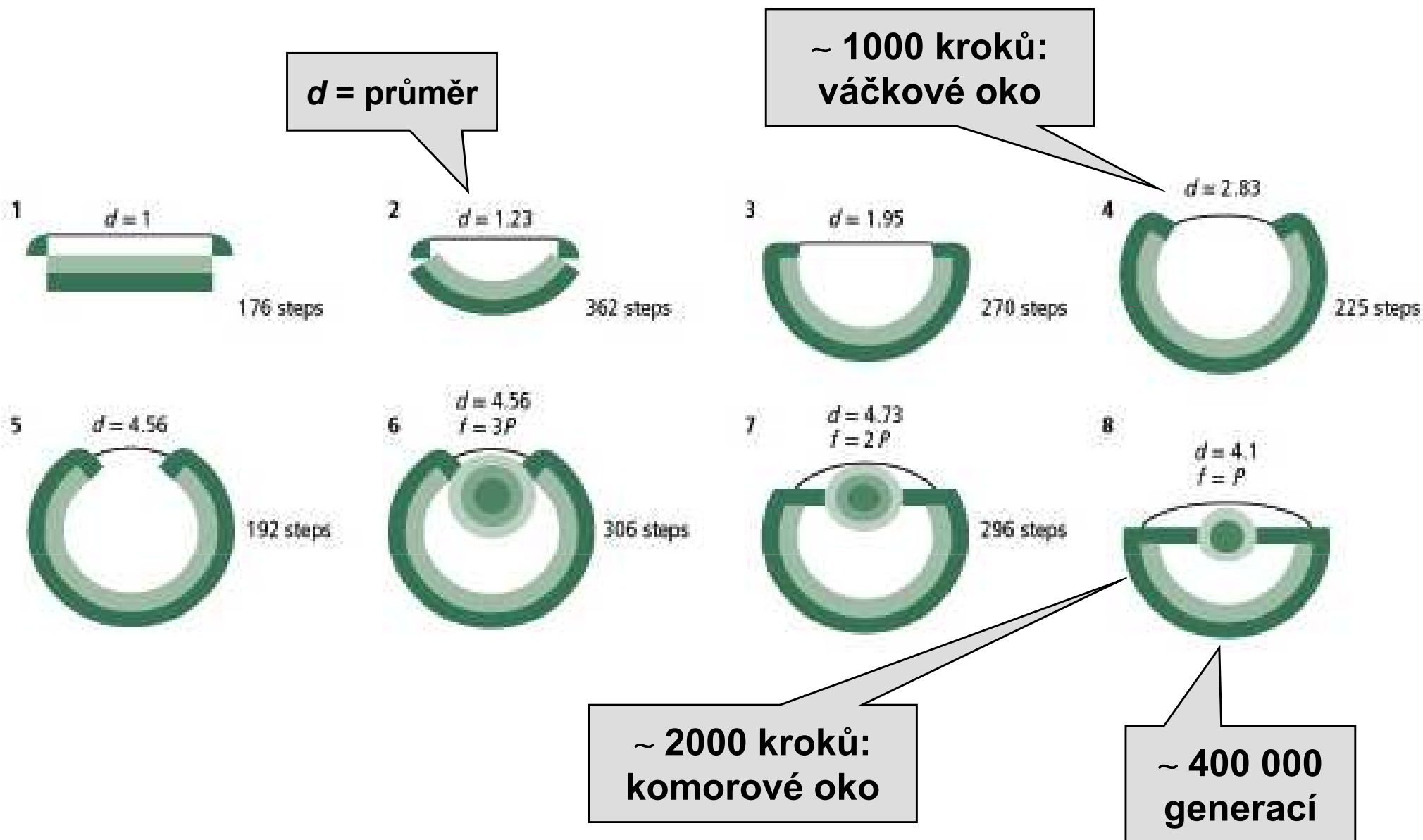
chobotnice

Evoluce komorového oka – počítačová simulace:

- světločivné orgány → nezávislý vznik 40-60× u různých skupin bezobratlých
- **Nilsson & Pelger (1994):**
- vrstva světločivných buněk mezi tmavou vrstvou buněk dole a průhlednou ochrannou vrstvou nahoře
- náhodné změny $<1\%$ → změny k horšímu zahrnuty
- kritérium = schopnost rozlišovat objekty v prostoru (optická fyzika → možnost kvantifikace)

Evoluce komorového oka – počítačová simulace:

Preadaptace

- Jak může být funkční poloviční oko nebo poloviční křídlo?

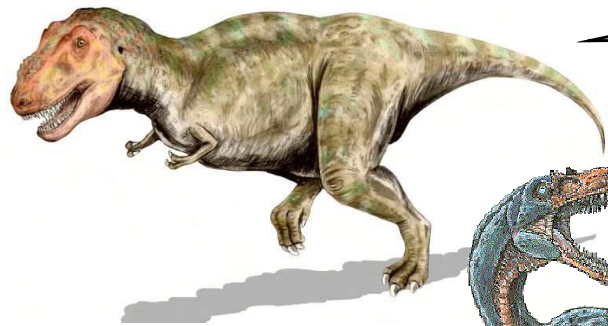
lepší než 1/4 oko a než žádné oko

klouzavý let apod.

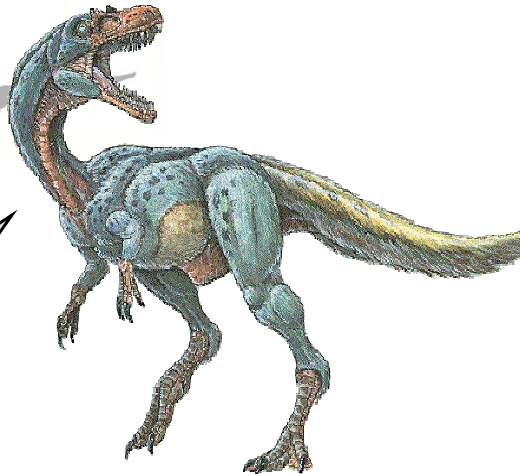

- **preadaptace** = posun funkce, tj. použití znaku k jinému účelu
- Př.: peří ptáků (termoregulace → let)

T. rex

Dilong paradoxus:
termoregulace

Microraptor gui:
klouzavý pohyb

ptáci:
aktivní let

Preadaptace

- Př.: lalokoploutvé ryby - pohyb po dně → šplhání na břeh

Panderichthys (Rhipidistia)

Tiktaalik

Acanthostega

- Př.: kutikula hmyzu (integument → kostra); mléčné žlázy savců (potní žl.)
- **Stephen J. Gould, Elizabeth Vrba (1982):**
pojem **exaptace** = širší smysl - včetně původně neutrálních znaků)

Jsou adaptace dokonalé?

- **časové zpoždění** (time lag): „neotropické anachronismy“

Crescentia alata

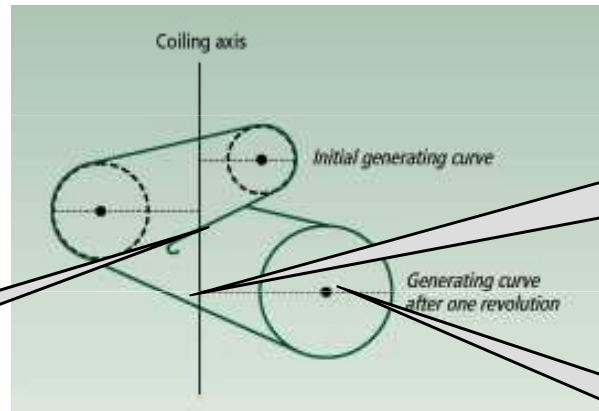

- **genetická omezení**: superdominance
(letální systém chromozomu 1 u *Triturus cristatus*)

- **ontogenetická omezení**:
vychýlení produkce různých fenotypů, nebo
omezení fenotypové variability způsobené strukturou,
charakterem, složením nebo dynamikou vývojového
systému

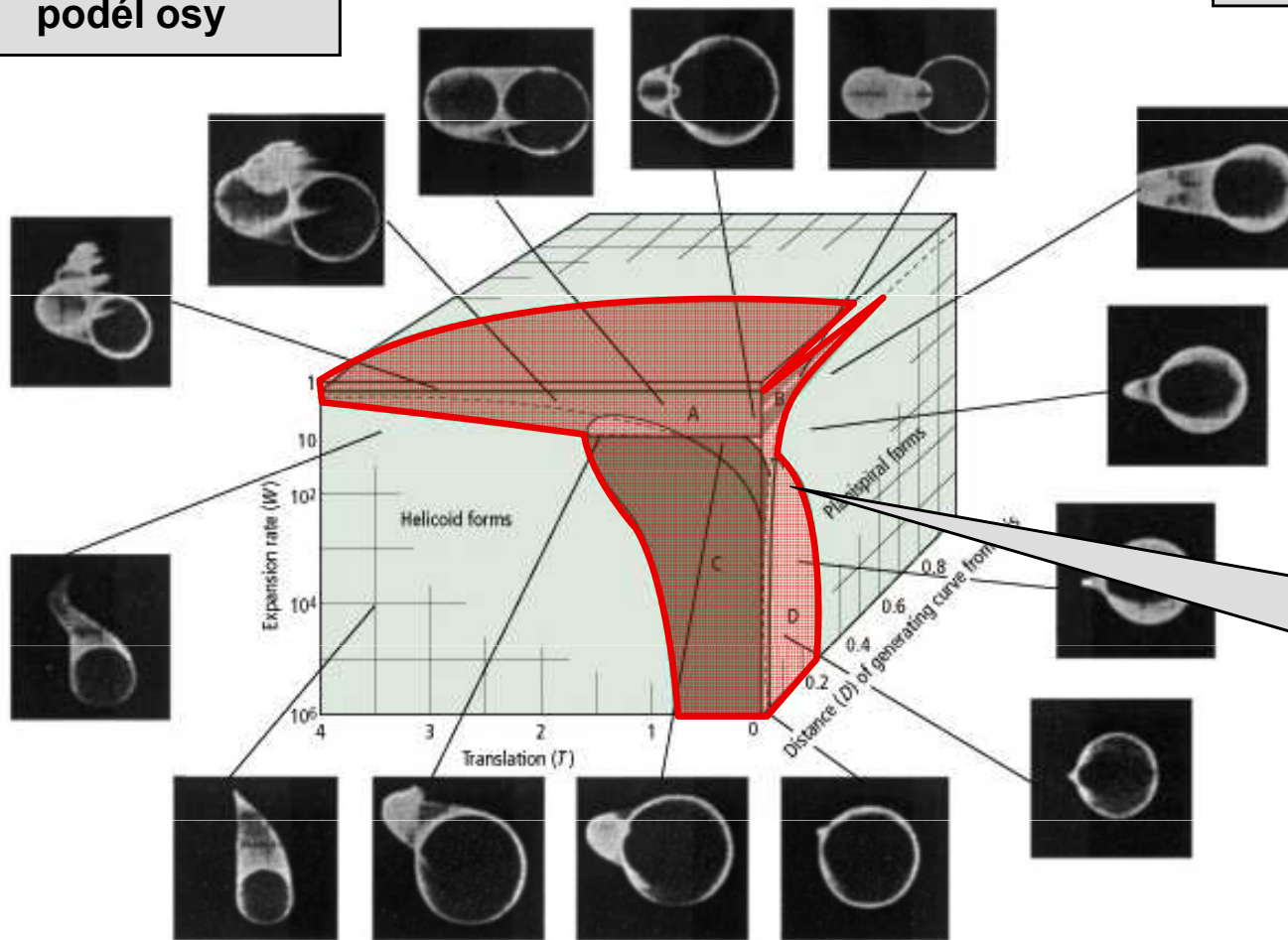
- David Raup (1966):
- morfoпростор popsaný 3 proměnnými

D = tightness of the coil
vzdálenost od osy

T = translation rate
rozsah pohybu
podél osy

W = expansion rate
růst velikosti

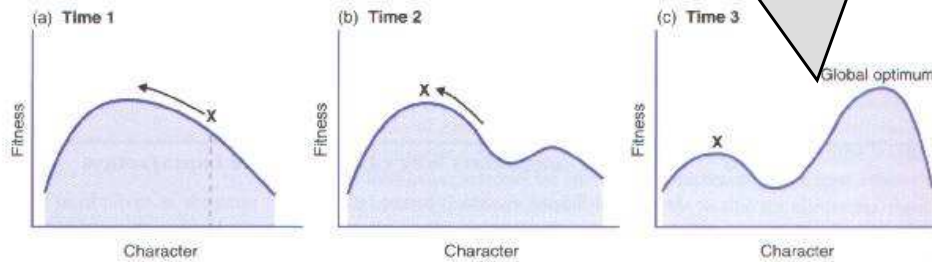
jen některé tvary
skutečně
realizovány

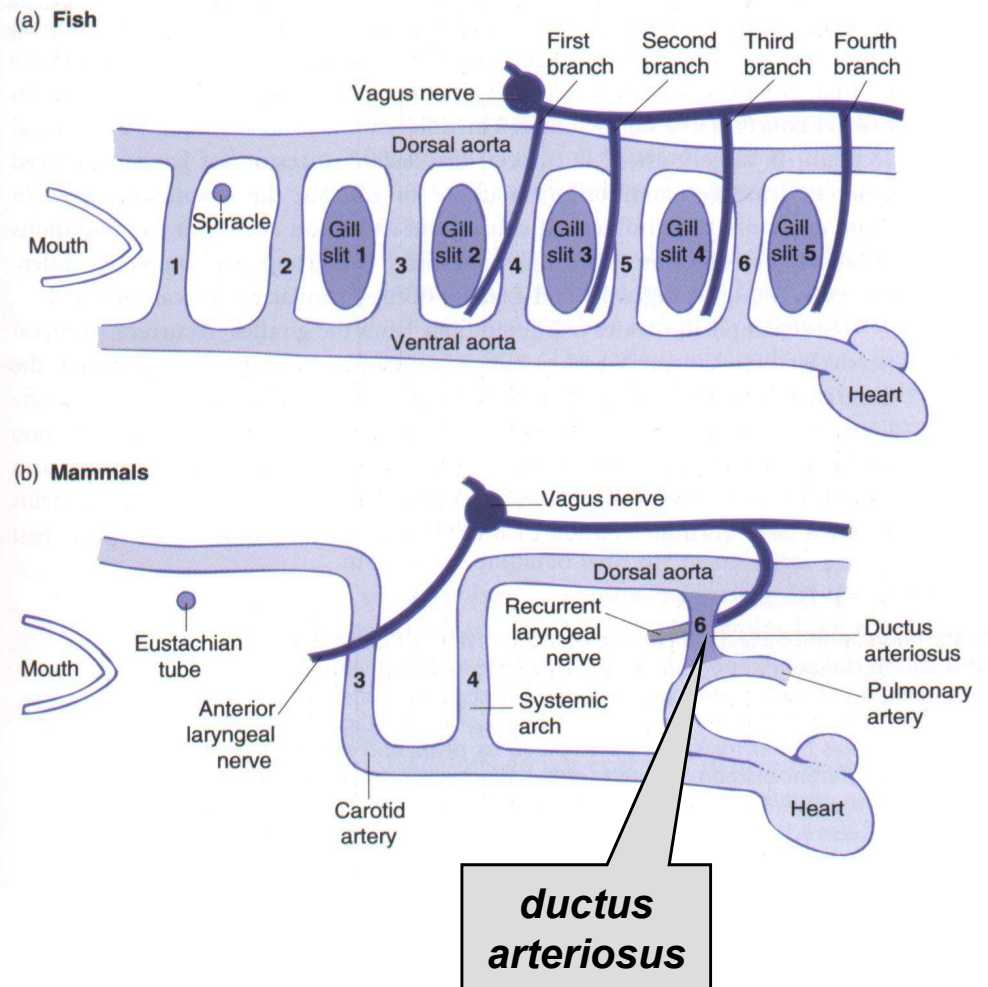
Jsou adaptace dokonalé?

- **historická omezení**

změna adaptivní krajiny

- **Př.: hrtanový nerv**
- jedna z větví bloudivého nervu (*nervus vagus*)

Jsou adaptace dokonalé?

- **konflikt na různých úrovních:**
selekce na úrovni genu vs. selekce na úrovni organismu

- **kompromis různých adaptivních potřeb:**
  - současné dýchání a příjem potravy při absenci sekundárního patra
  - kompromis life-history parametrů (počet mláďat $\times$ věk při první reprodukci)
  - rozdělení času mezi různé aktivity (příjem potravy, odpočinek, ...)

Metody studia adaptací:

- **strukturní složitost:**

čím složitější, tím pravděpodobnější, že jde o adaptace

- **účelnost, demonstrace funkce:**

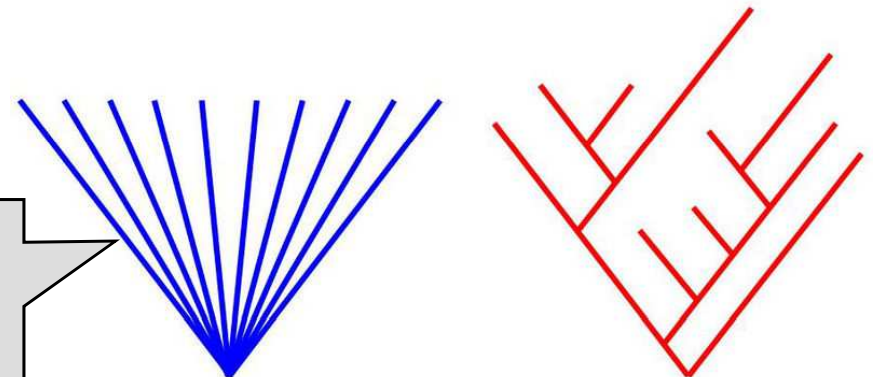
Bergmannovo a Allenovo pravidlo, křídlo sokola × krahujce atd.

- **komparativní metoda:**

spojení s fylogenetickou analýzou

- **experiment**

nefylogenetické statistické metody předpokládají, že srovnávané druhy jsou všechny stejně příbuzné ...

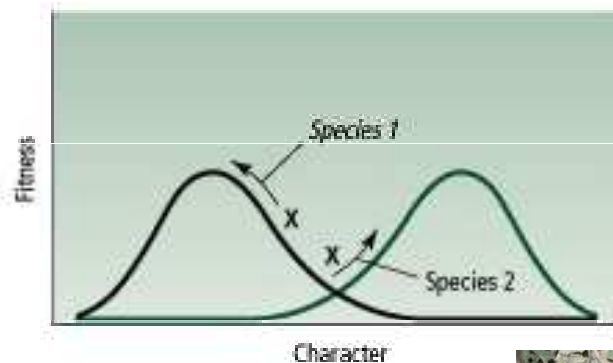
Někdy nelze ani experimentem jednoznačně určit, zda se daná vlastnost vyvinula k určitému cíli → **nebezpečí záměny funkce a účinku:** např. alkaloidy a terpeny u rostlin (odpuzování hmyzu × odpadní produkty metabolismu)

Je každý znak adaptivní?

- **fyzikální a chemické zákony:**
barva hemoglobinu, návrat létající ryby do vody
- **kulturní dědičnost některých vzorců chování**
- **drift:**
pseudogeny; přechod k partenogenezi u *D. mercatorum*; ztráta struktury v důsledku akumulace škodlivých mutací
- **korelace se selektovaným znakem:**
hitchhiking, pleiotropie
- **v adaptivní krajině mnoho vrcholů:**
kryptické nebo aposematické zbarvení;
lokomoce klokana × zebry
- **fylogeneze:**
bezkřídlost, eusociální chování rypošů?

skunk

zorila

